

Стратегії поведінки студентів-першокурсників в конфлікті та соціально-психологічна адаптація до умов навчання

В попередній статті ми вже писали про особливості та труднощі адаптації першокурсників до навчання в університеті, та давали деякі рекомендації щодо полегшення адаптаційного процесу.

В цій статті ми проаналізуємо особливості стратегії поведінки в конфлікті та як вони можуть вплинути на адаптацію студентів.

Основні стратегії поведінки в конфлікті: компроміс, співпраця, суперництво, уникнення та пристосування.

Кожна з цих стратегій має свої особливості та вплив на процес адаптації студентів.

«Компроміс» - це часткове задоволення обох сторін.

Студенти, для яких характерною є саме ця стратегія поведінки характеризуються наявністю аналітичних і прогностичних вмінь, комунікативних навичок, толерантності, взаємоповаги, готовності до розгляду і аналізу альтернатив у спірних питаннях, обговоренні проблем шляхом дискусії і прийнятті колегіальних рішень. Ця стратегія сприяє розвитку міжособистісних відносин.

Безперечно, саме стратегія поведінки «компроміс» дозволяє мати високий рівень соціально-психологічної адаптації та опанування першокурсниками системи професійних знань.

«Сівпраця» - спільна спроба знайти рішення, яке задовольняло б вимоги обох сторін.

Це найпродуктивніший стиль поведінки в конфлікті, що полягає в прагненні встановити рівновагу між власною метою та зацікавленістю в реалізації інтересів інших. Людині, для якої характерна ця стратегія поведінки в конфлікті, властивий пошук інформації, аналітичність, толерантність і виявлення власної позиції без агресії. Така модель поведінки в конфлікті сприяє зближенню людей та конструктивній взаємодії. Тому, можна впевнено зробити висновок, що студенти,

які обирають цю стратегію поведінки в конфлікті, мають високий рівень соціально-психологічної адаптації до умов навчального процесу в університеті.

«Суперництво» - людина намагається задовольнити свої інтереси за рахунок іншого. Суперництво може означати «стати на захист своїх прав», якщо людина переконана, що вона права.

Ця стратегія передбачає конкуренцію, боротьбу, та визначається як стратегія поведінки, що характеризується високою оцінкою власних інтересів одного з учасників конфлікту і, водночас, низькою оцінкою інтересів інших, відкритою боротьбою за власні переваги. Студенти, що мають сформовану стратегію суперництва, характеризуються активністю, прагненням до авторитаризму, розвиненими волевовими якостями. З часом ця стратегія може перетворитися в звичку конфліктувати, викликає відчуження, небажання спілкуватися і підтримки міжособистісної взаємодії. Стратегія «суперництва» вважається неконструктивною стратегією поведінки в конфлікті, отже можна говорити про те, що першокурсники, що обирають саме цю стратегію поведінки мають низький рівень адаптації до умов навчального процесу в університеті.

«Уникнення» - людина намагається не займатися конфліктом. Шляхом уникнення можна відкласти справу на кращий час.

Ця стратегія характеризується низьким рівнем спрямованості на задоволення інтересів протилежної сторони або партнерів по взаємодії. Уникаючи конфлікту, людина прагне відійти від конфронтації, від реального вирішення конфлікту, подібна стратегія може призвести до ескалації проблеми. Найтипівішими для цієї стратегії є наступні форми: мовчання, демонстративний ухід, позиція «скривженого», прихований гнів, депресія, ігнорування, сарказм, цинізм, індиферентне ставлення, повна відмова від стосунків з протилежною стороною. Звичайно, студенти, що обирають цю неконструктивну форму поведінки, навряд чи будуть мати високі показники соціально психологічної адаптації до умов навчального процесу в університеті.

«Пристосування» - поступка. Характеризується прагненням відійти від конфлікту ціною втрати реалізації власних інтересів.

Ця стратегія може бути домінуючою для людини у зв'язку з її індивідуально-психологічними особливостями (комформна поведінка, «безконфліктний тип» особистості). Особистість діє спільно з іншою людиною, навіть не намагаючись відстоювати власні інтереси. Такий стиль зовні схожий на стиль уникання, оскільки також може дати додатковий час для обдумування проблеми. Але суттєва відмінність полягає в тому, що особистість, яка застосовує стиль пристосування, не ухиляється від вирішення проблеми, а діє спільно з опонентом, погоджуючись на його варіант розв'язання конфлікту. Такий стиль можна застосовувати у тих випадках, коли проблема видається не дуже значущою, коли є бажання зберегти добрі стосунки з іншими людьми і при цьому добрі стосунки здаються важливішими за можливість наполягти на своєму, коли результат набагато важливіший для іншої людини, коли інший справді має рацію, коли мало шансів на досягнення успіху або ми впевнені в тому, що інший, вчинивши нерозумно, отримає корисний урок на майбутнє. В усякому разі, застосовуючи стиль пристосування, можна пом'якшити конфліктну ситуацію та відновити гармонію у стосунках з іншими людьми. Але якщо студент буде обирати цей стиль повсюдно для вирішення будь-яких конфліктних ситуацій і не звертати уваги на свої потреби та інтереси, адаптуватися до навчального процесу та навколишнього соціального середовища йому буде вкрай складно.

Кожна стратегія ефективна тільки в певних умовах і потрібно і необхідно уміти ефективно використати усі стратегії, робити той або інший вибір, враховуючи конкретні обставини. Найкращий підхід визначається конкретною ситуацією, а також складом характеру опонентів. Віддавати перевагу одним стратегіям іншим - природно, але жорстка перевага обмежує можливості конфліктуючих сторін. Отже, вибір одразу декількох стратегій та використання їх залежно від конкретної ситуації, є показником високого рівня соціально-психологічної адаптації до умов учбового процесу в університеті.

Вказані стратегії взаємопов'язані з процесом соціально-психологічної адаптації студентів першокурсників та опануванням ними системи професійних знань. Набуття навичок конструктивної взаємодії, раціональної поведінки в конфлікті, забезпечує ефективність проходження адаптаційних процесів першокурсників до навчання в ОНУ імені І.І. Мечникова.

Якщо Вам складно адаптуватися до навчання в університеті, приходьте до нас на консультацію! Ми допоможемо Вам впоратися з труднощами!